

NALOGA 5301A

STALIŠČA, STEREOTIPI IN PREDSDOKI

KAJ PA TI MISLIŠ O TEM?

- Ozavesti svoja stališča do določenih družbenih skupin tako, da prebereš spodnji citat in razmisliš, koliko smo ljudje nagnjeni k temu, da hitreje opažamo razlike kot podobnosti, še posebej v stiku z ljudmi, ki se na prvi pogled od nas razlikujejo. Razmisli o svojih občutjih kadar srečaš osebo, ki je drugačna. Kaj je zate bolj značilno – ali večkrat občutiš zanimanje, ali strah, se začneš zavestno ali nezavedno izogibati takšnim osebam, ker se v njihovi bližini počutiš nelagodno? Kako pogosto se ti zgodi, da svet razdeliš na »mi« in »oni«, »naši in tuji« in pozabiš na številne podobnosti, saj imaš s temi ljudmi številne skupne interese, želje, čustva ...**

Invalidnost

»Beseda invaliden izhaja iz pomenov, kot so neuporaben in neučinkovit. Beseda hendikep pa se nanaša na ljudi, običajno poškodovane v vojni, ki so s kapo (cap) v roki (hand) prosjačili po ulicah tedanje Anglije. Zadnje čase je bilo precej govora o tem, katero od teh dveh besed naj bi uporabili kot strokovno poimenovanje.

Vendar nobena od besed ne spremeni dosti v življenju človeka, prav tako lahko izpeljemo iz obeh besed dojemanje invalidnosti kot manjvredno in slabšalno.

V obnašanju človeka, ki meni, da invalidnosti nima, se večkrat zazna strah pred nekom, ki jo očitno ima, saj na primer sedi na invalidskem vozičku, kar je težko spregledati. Družba ta strah in pomilovanje velikokrat rešuje za zidovi institucij, kjer je poskrbljeno za osnovne življenjske potrebe, kot sta hrana in obleka.

Človek, ki živi v instituciji, se mora podrežati določenemu redu, kot v vojaški kasarni ali samostanu. Vendar tako vojak kot menih tak način življenja izbereta sama in je tako s tem vse v redu, pri sebi, ki zaradi svoje invalidnosti in okolja ni bila sposobna funkcionirati sama, pa ne gre za samo-odločanje. Poleg tega gre pri invalidnosti še za veliko mero protekcije tako s strani staršev kot skrbnikov, ki vodi v odvisnost in odločanja drugih o posameznikovih življenju in navadah.

Invalidnost kot taka v večini primerov ne pomeni nezmožnosti, do te pride predvsem zaradi okolja. Če vzamemo primer raznašalca pic. Človek, ki je vezan na invalidski voziček, bi to delo z dobro prilagojenim vozilom v popolnoma prilagojenem okolju brez stopnic lahko opravljal. Ker pa so taka vozila draga in je okolje polno stopnišč, preozkih vrat in nepoglobljenih pločnikov, tega ne more početi. Nezmožnost tu izhaja iz okolice in ne iz invalidnosti. Ne gre pa samo za arhitektonske ovire, ampak tudi za druge tehnične ovire. Nanje naletijo ljudje, ki so slepi ali gluhi. Ali se lahko človek, ki živi v zanj tako neprilagojeni okolici, dojema za enakopravnega državljana? Najbrž ne. Družba, ki na tak način izključuje nekatere marginalne skupine in jih s tem neposredno diskriminira, najbrž ni družba, v kateri bi večina od nas želela živeti.« (citac iz gradiva Amnesty International Napotki za delo v razredu, leto 2006)

A. Odgovori na vprašnji:

- O kateri skupini ljudi govori citat?
- Kaj je za to skupino ljudi značilno?

- Presodi, kaj je lahko vplivalo na to, da je neka oseba vključena v to skupino? Ali bi se tudi tebi lahko zgodilo, da bi spadal v to skupino in kako bi se počutil v takšni vlogi?

- C. Napiši, kakšne so tvoje reakcije ob stiku z invalidi, priklenjenimi na invalidski voziček?
- D. Napiši, ali bi ti bilo neprijetno, če bi bili v tvoji bližnji invalidni. Utemelji svoje stališče!
- E. Napiši polemični esej na temo »Kako bi lahko skupini invalidnih oseb v naši družbi olajšali življenje in jim omogočali osebnostni napredek, delo in vključenost?«

2. Preberi poglavje Stališča, predsodki in vrednote v učbeniku in si oglej predstavitev teme na spletu.

- A. **Opredeli pojem stališče:**
- B. Presodi, katere komponente vsebuje tvoje stališče o invalidih in zapiši svoje ugotovitve:
 - Kognitivna komponenta zajema informacije o vzrokih in vrstah invalidnosti npr.:
 - Emotivna ali čustvena komponenta zajema tvoja občutja do invalidov (npr. se ti smilijo, ti je v njihovi bližini neprijetno, se ti zdi nesrečni ...) npr.:
 - Dinamična ali vedenjska komponenta zajema tvojo pripravljenost za delovanje v odnosu do invalidov (npr. si jim pripravljen pomagati premostiti ovire, se jim raje izogneš, jih sprejmeš za prijatelje ...) npr:
- C. Presodi, kateri dejavniki so oblikovali tvoje stališče do invalidov npr. v kolikšni meri in kako so vplivali: starši, vrstniki, učitelji, vzgojitelji, trenerji, športniki, množični mediji.

3. Analiziraj, kako skušajo oglasi vplivati na naša stališča tako, da si najprej ogledaš nekaj oglasov proti rasizmu in diskriminaciji na spletu. Podrobneje si oglej vsakega od predstavljenih oglasov in mu dodeli primeren slogan ter presodi, kaj oglas predstavlja in kakšno je temeljno sporočilo tega oglasa.

- A. Napiši, kaj predstavlja posamezni oglas in kakšno je temeljno sporočilo oglasa?

Slika 1: Beli porinejo črnega v kot
(vir:<http://us.123rf.com/400wm/400/400/rorem/rorem1105/rorem110500005/9517299-black-and-white-chess-pieces-representing-a-racism-scene.jpg>)

Slika 2: Kdo sodi k nam in kdo ne?
(vir:<http://us.123rf.com/400wm/400/400/iqoncept/iqoncept1105/iqoncept110500093/9673420-one-depressed-person-stands-lonely-apart-from-the-group-with-the-words-can-t-fit-in-on-his-chest-sym.jpg>)

Slika 3: Vsi drugačni – vsi enakopravni

(vir: <http://modrijan.si/slv/layout/set/print/Solski-program/Solski-program/Gradiva-za-ucitelje/Osnovna-sola/druzba/Slikovno-gradivo-iz-ucbenika-za-druzbo-4.-razred>)

Slika 4: Nacionalni in etnični stereotipi

(vir: <http://www.colourbox.com/preview/3623567-73795-different-stereotypes-of-nationalities-from-all-over-the-world-hand-drawn-doodles.jpg>)

Slika 5: Mehki č ali trdi č – Majhna sprememba - velika razlika

(vir: http://www.cosmopolitan.si/media/cache/upload/Photo/2011/08/09/poster_festival3_i620.jpg)

- B. Na enem izmed zgornjih oglasov, ki pritegne tvojo pozornost, izlušči in analiziraj zunanje in notranje dejavnike, v povezavi s poglavjem zaznavanje/pozornost. Pojasni, zakaj si se odločil za ta oglas.
- C. Napiši, kateri izmed njih pritegnejo tvojo pozornost avtomatično, kateri pa zaradi tvoje zavestne volje in prizadevanja?
- D. Kakšni so temeljni cilji oglaševanja? Katere tehnike oglaševanja poznaš? Zakaj meniš, da smo ljudje tako pogosto prepričani, da oglasi vplivajo na druge ljudi, ne pa tudi na nas?

4. Družbe so prežete s stereotipi in predsodki. Vsakdo jih ima nekaj in je obenem njihova žrtev.

- A. Preuči poglavje o stereotipih in predsodkih ter pojasni oba pojma.
- B. V tabeli imaš navedenih več vrst predsodkov. V svojem sestavku opiši in ponazori s primerom vsako navedeno vrsto tako, kot kaže zgled za primer spolnih predsodkov.

VRSTA PREDSDOKOV	OPIS PREDSDOKOV	PRIMER ZA PONAZORITEV TE VRSTE PREDSDOKOV
SPOLNI PREDSDOKI	Kažejo se v obravnavanju žensk kot manjvrednih v	Ženska opravlja isto delo kot moški za nižjo plačo. Na razpis za šoferja avtobusa

	primerjavi z moškimi.	sprejmejo moškega in ne ženske.
ETNIČNI PREDSODKI		
RASNI PREDSODKI		
VERSKI PREDSODKI		
PREDSODKI DO MARGINALNIH SKUPIN		

- C. Opiši posledice predsodkov.
- D. Presodi, kaj bi lahko storili, da bi zmanjšali škodljive posledice predsodkov.
- E. Presodi citat: "Zdravi razum ni nič drugega kot skupek *predsodkov*, ki se naberejo v možganih pred osemnajstim letom starosti." (Albert Einstein).

Standard znanja	
Rdeče	Minimalne zahteve, ki so pogoj za oceno 2.
Modro	Temeljne zahteve, ki so pogoj za oceno 3 ali 4.
Zeleno	Višje zahteve, ki so pogoj za oceno 4 ali 5.